

FOD SOCIALE ZEKERHEID
Directie-generaal Sociaal Beleid
RAADGEVEND COMITÉ VOOR DE PENSIOENSECTOR

Het Raadgevend Comité voor de pensioensector, opgericht krachtens het koninklijk besluit van 5 oktober 1994 houdende oprichting van een Raadgevend Comité voor de pensioensector en waarvan de leden bij het ministerieel besluit van 27 januari 2003 houdende benoeming van de leden van de plenaire vergadering van het Raadgevend Comité voor de pensioensector benoemd worden, heeft als taak op eigen initiatief of op aanvraag van de Minister bevoegd voor Pensioenen advies uit te brengen.

Met toepassing van artikel 4 van voormeld koninklijk besluit van 5 oktober 1994 brengt het Raadgevend Comité voor de pensioensector volgend advies uit:

Bij het voorleggen van zijn advies over de regeling van het wettelijk pensioen is het Comité bewust van de bijzonder moeilijke economische en financiële context. Het is evenwel van oordeel geweest dat het niet alleen zijn mening moest geven over de situatie van de gepensioneerden op korte termijn, maar ook dat het een ingrijpende hervorming voor de toekomst moest voorstellen.

**ADVIES AAN DE REGERING EN AAN DE MINISTER VAN PENSIOENEN
VOOR EEN AANPASSING VAN ONS STELSEL VAN WETTELIJK
PENSIOEN VERHOOGD VOOR IEDERE WERKNEMER/WERKNEEMSTER.**

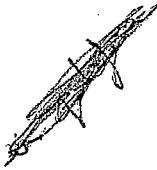
De eerste pijler is de basis, maar is onvoldoende. In tegenstelling tot het pensioen door repartitie waarbij de huidige actieve bevolking voor de huidige inactieven bijdragen betaalt behelst het pensioen door kapitalisatie een vermogen om gedurende het actieve leven te sparen, wat de eerste bron van discriminatie is.

De 2de pijler gaat voorbij aan de werknemers die zich in een onzekere situatie bevinden en aan de zwakkere sectoren en waarborgt voor het overgrote deel geen doelstelling in de vorm van een percentage van het laatste inkomen. Hij gaat dus enkel om louter sparen zonder verband met het bedrag van het pensioen.

De 3de pijler is een commercieel trucje van de financiële instellingen met de steun van de Staat om een financieel product te verkopen dat enkel toegankelijk is voor vermogende personen.

1. Doelstelling:

IEDERE persoon die met pensioen gaat, moet een "toereikend" pensioen kunnen genieten, namelijk een pensioen waarmee hij kan leven zonder gevoelige

achteruitgang van zijn levensstandaard ten opzichte van zijn actieve leven en zonder de financiële bijstand van derden te moeten inroepen.

Laten we het wettelijk pensioen in ere herstellen en het op 75% van het gemiddelde van het beroepsinkomen van de 25 beste jaren brengen. Deze doelstelling zou bereikt moeten worden voor een werknemer die een volledige loopbaan kan bewijzen.

---

2. Huidige gepensioneerden:

De in punt 1 vastgelegde doelstelling geldt voor de toekomst. Voor de huidige gepensioneerden moeten verbeteringen worden aangebracht om de achterstand opgelopen sedert de niet-toepassing van de wet-Namèche van 1973 in te halen.

De volgende maatregelen worden voorgesteld:

2.1. Verhoging van de pensioenen

2.1.1. Voor iedere gepensioneerde een minimumpensioen garanderen, dat gelijk is aan het gewaarborgd minimumloon voor een volledige loopbaan in de werknemersregeling.

2.2.2. De geleidelijke verhoging van de pensioenen voortzetten om de sinds 1973 opgelopen achterstand in te halen.

2.2. Welvaartvastheid van de pensioenen

Hierbij staat het vast dat het uitgesloten is terug te komen op hun huidig indexeringsmechanisme. De evolutie van de pensioenen aan de evolutie van de lonen koppelen opdat ze niet aan waarde verliezen ten opzichte van de kosten voor levensonderhoud. Daartoe artikel 16 van de wet van 23 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels opheffen en het door de volgende tekst vervangen: *"Teneinde de pensioenen te koppelen aan de evolutie van het algemeen welzijn, evalueert de Koning opnieuw jaarlijks, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de verhogingscoëfficiënt op basis van de beslissing genomen inzake de maximale marge voor de loonkostenontwikkeling ter uitvoering van hetzij artikel 6, hetzij artikel 7 van de wet van 26 juli 1996 tot bevordering van de werkgelegenheid en tot preventieve vrijwaring van het concurrentievermogen"*.

Wij zijn voorstander van een jaarlijkse structurele, automatische en procentuele aanpassing van de pensioenen aan de loonevolutie (welvaartvastheid).

In een unaniem advies, stelde de Nationale Arbeidsraad in september 2006 vast dat : « pensioenen die 20 jaar geleden ingingen, zijn in verhouding tot de nieuwe pensioenen en de algemene welvaart gemiddeld ca 20 % lager ». De verhogingen die sindsdien werden toegekend hebben het verschil enkel verkleind. Eén van de belangrijkste oorzaken van deze situatie is de opschorting van de echte welvaartsaanpassing sinds 1982.

3. Toekomstige gepensioneerden

De doelstelling van een pensioenbedrag gelijk aan 75% van het gemiddelde van het beroepsinkomen van de 25 beste jaren moet zodra mogelijk en ongeacht het niveau van het inkomen van de werknemer bereikt worden. Dit recht zou door de 1ste pijler gewaarborgd zijn tot een pensioenbedrag berekend op een loonniveau waardoor het mogelijk is ten minste 80% van alle loontrekkenden te beschermen. Het versterken

van de 1ste pensioenpijler krijgt de absolute voorrang. Voor de hogere inkomens, hetzij maximum 20% van alle werknemers, kan dan op een aanvullend pensioen een beroep gedaan worden.

Naast de hierboven in punt 2 opgesomde voorstellen steunt het versterken van de op repartitie gebaseerde 1ste pensioenpijler op:

3.1. Aanpassing van de loongrens voor de berekening van het pensioen

Het huidige loonplafond van 46.895,18 (bedragen 2008) waarop de pensioenen van de 1ste pijler berekend worden en waarbij geen rekening wordt gehouden voor de pensioenenberekening, wordt met 25% verhoogd tot 58.618,97 EUR.

3.2. Behoud van gelijkgestelde perioden

De rechtvaardigheid tussen generaties houdt in het minimumpensioen en de toekenning van de rechten voor perioden van inactiviteit te behouden. De in oktober 2006 door de "Conferentie Vrouw en Pensioen" ondernomen reflectie daartoe voortzetten.

3.3. De vervangingsratio van het beroepsinkomen verbeteren

De vervangingsratio van het beroepsinkomen die het pensioen mogelijk maakt gevoelig verbeteren waarbij de herwaarderingscoëfficiënten opnieuw ingevoerd worden (die bij de pensioenhervorming van 1997 werden afgeschaft): Sinds 2005 is de coëfficiënt immers gelijk aan 1.

3.4. Betere bonus voor het aanmoedigen van een latere uittreding uit de arbeidsmarkt

De bonusregeling die zopas werd ingevoerd om iemand die, vanaf de leeftijd van 60 jaar voor de vastbenoemden van het openbaar ambt en 62 jaar voor de werknemers, de arbeidsmarkt verlaat na de normale duur van zijn loopbaan aan te moedigen, moet voor iedereen op 60 jaar gebracht worden. Het pensioen blijft evenwel een recht voor iedereen die de leeftijd van 65 jaar bereikt. De toekenning van de bonus loopt tot 2012. De periode moet verlengd worden.

Indien de 1ste pijler niet volstaat om de pensioendoelstelling van punt 1 te bereiken, kunnen zich twee situaties voordoen:

1) De gepensioneerde werknemer geniet een pensioen van de tweede pijler. Indien de cumulatie van zijn pensioen van de 1ste pijler en zijn pensioen van de 2de pijler het mogelijk maakt ten minste de voornoemde pensioendoelstelling te bereiken, zal deze doelstelling als bereikt beschouwd worden. De inkomsten opgeleverd door de 2de pijler die het mogelijk maken het pensioen van de 1ste pijler aan te vullen tot het bedrag van de pensioendoelstelling worden fiscaal als gewone pensioeninkomsten behandeld. Boven dit bedrag is een bijzondere verhoogde solidariteitsbijdrage verschuldigd, die de eigen inkomsten van het pensioenstelsel van de 1ste pijler spijsst.

2) De actieve werknemer geniet geen enkel aanvullend pensioenstelsel. Hij is dus verplicht ingeschreven bij een verplicht aanvullend pensioen waardoor hij de in paragraaf 1 vastgelegde pensioendoelstelling kan bereiken, niet meer, niet minder.

De invoering van het verplicht aanvullend pensioen wordt als volgt afgebakend:

A. VERPLICHTE bijdragen op een individuele rekening "pensioenen" op basis van kapitalisatie. Een bijdragepercentage van 7 tot 9 % van het brutoloon van de werknemer zou een pensioen gelijk aan 75 % van het gemiddelde van het beroepsinkomen van de 25 beste jaren kunnen waarborgen (te bereiken doelstelling door de 2 pijlers te combineren: 1ste pijler + verplicht aanvullend pensioen).

B. Afschaffing van de voor de levensverzekering bestaande fiscale voordelen (~~behalve verschuldigd blijvend saldo voor hypothecaire leningen~~) en 3de pijler.

C. De Staat zou de individuele rekening bijpassen voor de met een arbeidsperiode gelijkgestelde perioden.

D. Zeer duidelijke verplichtingen, van het type tak 21 van de verzekeringsproducten, zouden opgelegd worden voor het beheer van deze fondsen die door een openbare instelling zoals de RVP beheerd zouden worden.

E. Het verplicht aanvullend pensioen zou de 1ste pijler van de repartitie komen aanvullen door het storten van een rente bovenop het pensioen van de 1ste pijler.

Wat het verplicht aanvullend pensioen (huidige 2de pijler) betreft, stellen wij in het werkdocument het volgende voor:

1) Voor diegenen die ervan genieten, een verbetering, ten gunste van de werknemer, van de reglementering van de tweede pensioenpijler.

De tweede pijler kan bijdragen tot de distributieve rechtvaardigheid op voorwaarde dat:

- hij plannen van "welbepaalde voordelen" mogelijk maakt, namelijk dat de groepsverzekering het toegekende bedrag waarborgt bij de pensionering;
- hij een solidariteit tussen alle intekenaars op deze groepsverzekering van de tweede pensioenpijler kan organiseren;
- de aan de werkgevers en werknemers toegekende fiscale voordelen de billijke tegenhanger zouden zijn van de bij de tweede pijler opgelegde verplichtingen.

Deze voorwaarden kunnen enkel vervuld zijn op voorwaarde dat DE REGLEMENTERING van de tweede pijler VERSTERKT WORDT ten opzichte van de huidige situatie.

2) Belasting op de hoogste extralegale pensioenen
Boven een pensioen dat overeenstemt met de in punt 1 vastgelegde doelstelling worden de pensioeninkomsten uit de verschillende regelingen ter aanvulling van de 1ste pijler zoals gewone inkomsten belast.

4. Financiering van de verschillende verbeteringen van de pensioenstelsels

4.1. De uitgaven van de verschillende pensioenstelsels onder controle houden

De bestanddelen van de relatieve of absolute groei van de lasten van de verschillende pensioenstelsels moeten onder controle worden gehouden:

- Namelijk :
- a) een aanhoudende en arbeidsscheppende economische groei;
  - b) de tewerkstellingsgraad van personen ouder dan 50 jaar optrekken;

4.2. Voorzien in bijkomende middelen

Voor het versterken van de 1ste pensioenpijler zijn bijkomende financiële middelen nodig:

Eenzijds moet de UITBREIDING van de basis van de inhoudingen die de ontvangsten van het globaal beheer van de sociale zekerheid vormen de hoofdbron van deze financiering zijn.

Anderzijds is een specifieke toereikende financiering door een of meerdere van de volgende bronnen noodzakelijk:

- een dotatie van de federale Staat afkomstig van een vermindering van de overheidsschuld;
- het Zilverfonds;
- de toewijzing van de teruggevorderde bedragen ingevolge het afschaffen van de fiscale aftrek op de 2de en 3de pijler;
- het innen van de socialezekerheidsbijdragen voordelen in natura (bv.: maaltijdcheques, bedrijfswagens,...) en het aanpakken van de ontduiking van de betaling van sociale zekerheidsbijdragen en van de fiscale fraude.

4.3. Afschaffen van de huidige aan de 3de pijler toegekende fiscale voordelen

De 3de pijler is een vrije keuze van het individu. Er is bijgevolg ethisch gezien geen enkele reden om de fiscale voordelen waarvan hij geniet te behouden.

4.4. De fiscale voordelen van de 2de pijler koppelen aan een reglement of aan een overeenkomst van het type vastgelegde prestatie in de vorm van een rente en die een (aanvullend + wettelijk) pensioen van 75% van het gemiddelde van het beroepsinkomen van de 25 beste jaren waarborgt. Zo niet, afschaffing van de huidige fiscale voordelen.

5. Andere punten betreffende het pensioenstelsel

5.1. "Het drempeleffect" afschaffen

Bij pensioenverhogingen (welvaartvastheid, indexering, aanpassing), de referentiebedragen voor de toekenning van de voordelen aan ouderen automatisch aanpassen (fiscale barema's, verhoogde tegemoetkoming van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, sociaal tarief voor het openbaar vervoer, Sociaal Stookoliefonds, elektriciteit, gas, telefoon, berekening van de huurprijzen van sociale woningen, enz.).

5.2. Het belastingkrediet voor het pensioen invoeren.

5.3. De erkenning van de handicap die zich voordoet na de leeftijd van 65 jaar **in aanmerking nemen** voor de toekenning van fiscale verminderingen voor gepensioneerden, en dit ongeacht de leeftijd waarop de handicap zich voordoet.

6. Gepensioneerden van de overheidsdiensten en sociaal statuut van de zelfstandigen

6.1. Het nieuw jaarlijks en automatisch systeem van perequatie per korven zoals voorzien bij de gewijzigde wet van 9 juli 1969 heeft voor de eerste keer uitwerking

gehad op 1 januari 2009. Deze maatregel gold voor alle pensioen ten laste van de Openbare Schatkist die door de PDOS worden beheerd. De PDOS zou een verslag moeten opmaken over de doeltreffendheid van het aldus ingevoerd nieuw systeem. Het instellen van een aanvullend pensioen (2de pijler) voor de contractuele personeelsleden van de overheidsdiensten ligt thans ter discussie.

Dit voornemen mag geenszins tot gevolg hebben dat de pensioenregeling voor de vastbenoemde personeelsleden van de overheidsdiensten restrictief zou worden gewijzigd, met inbegrip van het in aanmerking nemen, als effectieve loopbaanprestaties, van de dienstjaren volbracht als contractueel personeelslid vóór de vaste benoeming.

De pensioenregeling voor de vastbenoemde personeelsleden van de overheidsdiensten is thans de enige van de drie pensioenregelingen die voor haar gepensioneerden voorziet in een aanvaardbaar vervangingsratio. Een beperkte toepassing ervan is bijgevolg ondenkbaar.

6.2. Enkele voorstellen voor maatregelen die eventueel kunnen worden genomen in het pensioenstelsel voor zelfstandigen

1) Eerste pijler bis

Invoering van een verplicht individueel kapitalisatiesysteem waarin de sociale bijdragen fiscaal aftrekbaar zouden zijn en waarin het kapitaal en een minimumrendement zouden worden gewaarborgd.

2) Principe van de eenheid van loopbaan

De toepassing van het principe van de eenheid van loopbaan, zoals het thans geldt, leidt ertoe dat de jaren die buiten de eenheid in de zelfstandigenregeling vallen nooit in aanmerking worden genomen, ongeacht ze al dan niet de minst voordelige zijn. Het principe van de eenheid van loopbaan is enerzijds nadelig en weinig transparant voor de burger en anderzijds complex op administratief vlak. Het zou kunnen worden afgeschaft. Het pensioen zou worden berekend zonder beperking van de loopbaanbreuk in elk stelsel en er zou een grensbedrag kunnen worden ingevoerd bij de uitbetaling.

3) In aanmerking nemen van de kwartalen van het jaar waarin het pensioen ingaat

In de huidige wetgeving worden de kwartalen van het jaar waarin het pensioen ingaat niet in aanmerking genomen voor de berekening van het pensioen. Deze kwartalen worden wel in aanmerking genomen voor de loopbaanvoorwaarde met het oog op de toekenning van het verminderd of niet-verminderd vervroegd pensioen en voor de berekening van de pensioenbonus. De verschillende bepalingen zouden kunnen worden geharmoniseerd, waarbij de kwartalen van het jaar waarin het pensioen ingaat in aanmerking zouden worden genomen.

4) Gelijkschakeling van het minimumpensioen voor zelfstandigen met het minimumpensioen voor werknemers

De kloof dichtend die er na de verhogingen voorzien op 1 mei 2009 en 1 augustus 2009 nog zal zijn tussen het minimumpensioen voor zelfstandigen en het minimumpensioen voor werknemers.

5) Afschaffing van de begrenzing van het minimumpensioen in geval van een gemengde loopbaan

In de huidige wetgeving mag het toegekende minimumpensioen niet hoger zijn dan het verschil tussen het bedrag van het minimumpensioen voor een volledige

loopbaan en het bedrag van het werknemerspensioen. Deze bepaling is nadelig voor heel wat zelfstandigen met een gemengde loopbaan en zou kunnen worden opgeheven. De kosten zouden kunnen worden gecompenseerd met een wijziging van de toekenningsvoorwaarde voor het minimumpensioen.

6) Opheffing van de beperkingen inzake toegelaten arbeid voor de gepensioneerden die de leeftijd van 65 jaar (pensioenleeftijd) hebben bereikt 9
~~De gepensioneerden zouden de toelating krijgen om een beroepsactiviteit uit te oefenen zonder beperking van de inkomsten die eruit voortvloeien. Er kan worden~~
overwogen om hen bijdragen te laten betalen voor een activiteit in hoofdberoep die pensioenrechten doen ontstaan.

7) Versoepeling van de loopbaanvoorwaarde voor de toekenning van het niet-beperkt vervroegd pensioen
Sinds 1 januari 2009 zijn er voor de toekenning van een niet-beperkt vervroegd pensioen 42 loopbaan jaren in alle Belgische en buitenlandse pensioenstelsels vereist. Er zou kunnen worden overwogen om dit aantal nog te verlagen tot 40.

8) Vermindering van de malus bij vervroegd rustpensioen
De malus zou (geleidelijk aan) kunnen worden verminderd. In een eerste fase zou de huidige malus kunnen worden verminderd met 1% per jaar, dat wil zeggen 6% voor het 1ste jaar vervroeging, 5% voor het 2de jaar vervroeging, 4% voor het 3de jaar vervroeging, 3% voor het 4de jaar vervroeging en 2% voor het 5de jaar vervroeging, waardoor de globale malus 20% zou bedragen op 60 jaar, 14% op 61 jaar, 9% op 62 jaar, 5% op 63 jaar en 2% op 64 jaar.

Om te eindigen:

Het is belangrijk dat de inspanningen voor het individueel informeren van de werknemers over de situatie van hun wettelijk pensioen en, zodra mogelijk, bij het begin van hun loopbaan worden voortgezet. Maar gelet op de publiciteitscampagnes met aanzienlijke financiële middelen voor privéverzekeringen, waarbij wordt gezwegen over de gevolgen van de beurscrisis, moet de overheid absoluut ook een publiciteitscampagne opstarten ten voordele van het wettelijk pensioen.

Goedgekeurd tijdens de plenaire vergadering van